

magasinet

By, marsk og geest 17

Kulturhistorisk årbog for Ribe-egnen

Udgivet af Ribe Byhistoriske Arkiv & Den antikvariske Samling i Ribe

Forlaget Liljebjerget

2005

Redaktion: Morten Søvsø, Jakob Kieffer-Olsen (ansv.),
Susanne Benthien, Claus Feveile,
Lars Hammer, Karen Margrethe Melbye,
Søren Mulvad og Lilian Skønager

Lay-out: Lars Hammer

Tryk: Winds Bogtrykkeri A/S, Haderslev

©: 2005 Forlaget Liljebjerget

Liljebjerget er navnet på Den anti-
kvariske Samling i Ribes forlag.
Det blev oprettet i 1997 til minde
om og med testamentariske midler
fra Ellen og Christian Almhede.

Forlagets navn rækker tilbage til
Anders Sørensen Vedel. Han udgav
i årene 1591-92 otte bøger, der var
"Prentet paa Liliebierget udi Ribe".
Om disse bogudgivelser og trykke-
riet se "By, marsk og geest 10" 1998.

ISBN 87-89827-01-5
ISSN 0905-5649

Bindets baggrundsillustration: Videnskabernes Selskabs Kort, 1811.
Om dette kort, se "By, marsk og geest 13" 2001, s. 37-50.

Illustrationer på forsiden: Hjalteformet spænde fra Gl. Hviding, se side 5.

Illustrationer på bagsiden: Stik af en okse fra 1778, se side 58, og
ringspænde fra Dagmarsgade, se side 43.

Indhold

Steffen Steffensen	
I anledning af jubilæet	4
Iben Skibsted Klæsø	
Et sælsomt spænde fra Ribe-egnen	5
<i>An unusual brooch from the Ribe area</i>	13
Knud Prange	
De halve løver i Ribe – baggrunden for Ribes byvåben	14
<i>Die halben Löwen in Ribe – der Hintergrund für Ribes Stadtwappen</i>	20
Per Kristian Madsen	
Kalvslund Kirke – en tilsyneladende beskeden kirkes alder og stråtag	22
<i>Kalvslund Church – the age and the thatched roof of an apparently humble church</i>	41
Mette Højmark Søvsø	
Middelalderlige ringspænder fra Ribe	43
<i>Medieval ring brooches from Ribe</i>	57
Wilma Gijsbers and Bert Lambooij	
Oxen for the axe. A contemporary view on historical long-distance livestock transport	58
<i>Okser for øksen. Et nutidigt blik på den historiske langdistance-tranport af levende okser</i>	78
Bjørn Westerbeek Dahl	
"Forfattet i 1858 af A. Th. Techt" – kortet over Ribe fra 1. udgaven af Trap-Danmark	80
<i>"Verfasst in 1858 von A. Th. Techt" – die Karte von Ribe in der Erstausgabe von Traps "Danmark"</i>	91
Uwe Dall	
Ribe Købstads eksistenskrise o. 1900 og indlemmelsen af Lustrup-Tved-Tange Kommune	92
<i>Ribe's crisis around 1900 and the incorporation of Lustrup, Tved and Tange municipalities</i>	103
Uwe Dall	
Af familien Keldorffs krønike – et industrieventyr i Tange 1947-1973	104
<i>From the annals of the Keldorff family</i>	118

Af familien Keldorffs krønike

– et industrieventyr i Tange 1947-1973

Af Uwe Dall

Et af efterkrigstidens mange industrieventyr udspillede sig i Tangekvarteret i Ribe. Et kreativt, ambitiøst og visionært ægtepar, Maja og Harald Keldorff, så mulighederne i et af tidens nye materialer, plastik. De havde netop påbegyndt en produktion af urremme i traditionelle lædermaterialer, da de opdagede plastikken – et billigt, slidstærkt og vandtæt materiale, som oven i købet var nemt at bearbejde og vedligeholde. Det blev snart til produktion af duge, hagesmækker, sjippetove og især regntøj, men også mange andre ting. Den stigende velstand og øgede købekraft sammen med et generelt opspareret behov for stort set alle varekategorier i efterkrigstidens danske samfund, gjorde det muligt at afsætte næsten alt, hvad der kunne produceres, og virksomheden voksede sig hastigt stor. Men personlig modgang, ændrede konjunkturer og konkurrenceforhold gjorde det omkring 1970 svært for virksomheden at overleve.

Begyndelsen

Eventyret tog sin begyndelse, da repræsentant Harald Keldorff-Jepsen, Ribe, i 1947 købte en nedlagt urremmefabrik af urmager Wilhelm Pirchert i Fiskergade 2, Ribe. Købesummen var 30.000 kr., og for dette beløb overtog Harald Keldorff nogle lavloftede lokaler, en mindre maskinpark og et beskedent materialelager bestående af bl.a. et parti "læder" lavet af rødspætte-skind. Disse lokaler var beliggende oven over den tidligere ejers urmagerbutik. Maskinerne, der i flere år havde stået og samlet støv, måtte skilles ad og rengøres for at kunne komme til at fungere igen, ligesom lokalerne trængte til en kærlig hånd.

Ved overtagelsen faldt en mindre appelsin i Harald Keldorffs turban, idet den tidligere værkfører på Wilhelm Pircherts fabrik, Robert D'Andrade, lod sig ansætte hos det nye ejerpar.

"Han viste sig at være en ren troldmand, hvad maskiner, forme og fabrikation angik," skriver Harald Keldorffs hustru, Maja Keldorff, der i 1994 nedskrev sine erindringer til sine børn.

Den følgende fremstilling bygger i høj grad på hendes optegnelser.¹

Et stort problem i efterkrigsårene var at skaffe råvarer til produktionen. Som en del af handlen havde Harald Keldorff derfor betinget sig, at urmager Wilhelm Pirchert skulle præsentere ham for sine tidligere forretningsforbindelser i København. Efter en længere odysse i hovedstaden rundt til firmaets forhenværende leverandører lykkedes

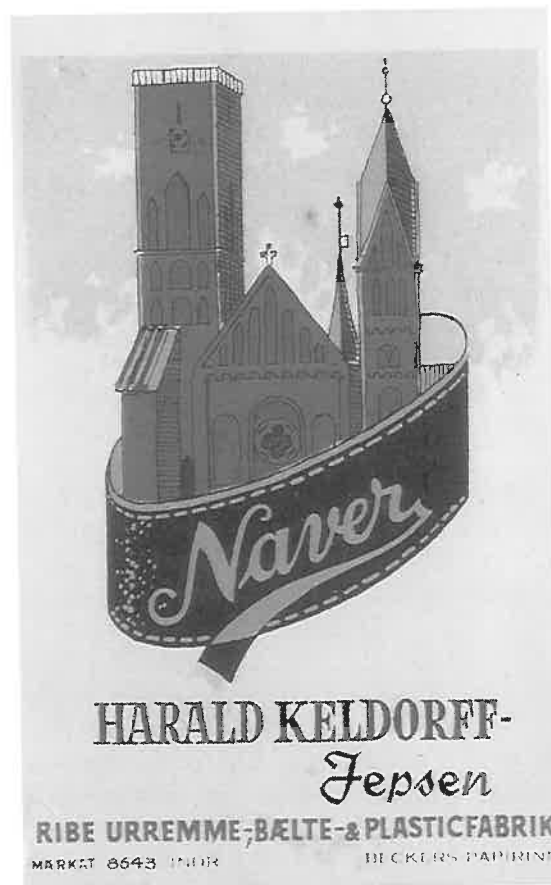

Fig. 1. Fabrikens indregistrerede varemærke. Foto tilhører Hanne Keldorff.

The registered trademark of the company.

Fig. 2. Repræsentant Harald Keldorff i Bramming, 1936. Foto tilhører Hanne Keldorff.

Travelling salesman Harald Keldorff, in Bramming 1936.

det de to herrer at få genoprettet forbindelsen til en række af de gamle handelspartnere med lovninng på levering af materialer som skind, spænder, tråd m.v.

Den 19. juni 1947 var alt endelig klart til at starte fabrikationen af "NAVERREMME", et varenavn Harald Keldorff overtog fra den tidligere ejer. Salget af den fornyede produktion af remme forestod Harald Keldorff selv. Der var i årene efter krigen et opspareret behov i samfundet for alle varekategorier, så afsætningen gik strygende. I 1948 trådte Marshall-planen desuden i kraft og øgede generelt omsætningen og købekraften i det danske samfund.²

Ægteparret Keldorff

Harald Keldorff-Jepsen var født i 1906 som søn af bagermesteren i Ballum og blev senere udlært som kommis i Visby Brugsforretning. Efter flere ansættelsesforhold inden for handelsområdet fandt han sit blivende virke i lædervarebranchen, idet han blev ansat på M. A. Madsens Skotøjsfabrik, Nørregade i Bramming, først som lagerekspedient og siden som repræsentant i det sydjyske område.

Denne stilling fratrådte han i 1939, hvor han kom til Ribe. Han havde da fået ansættelse som repræsentant i Brdr. Kastrups lædervarefabrik på Nederdammen 31. I 1940 giftede han sig med "Maja" Andersen, født i 1915 i Terpager. Hun var

datter af en gårdejer og døbt Mary Anna Andersen, men blev aldrig kaldt andet end Maja, og hun underskrev sig også som sådan.

Efter syv års skolegang kom hun i 1929 på forlangende fra forældrene ud at tjene på en gård, selv havde hun mere lyst til en kontoruddannelse. Året efter blev dette ønske opfyldt, idet hun blev kontorelev på dagbladet Vestkystens kontor i Bramming hos redaktør Vestergaard, samtidig med at hun begyndte på Bramming Handelsskole. Da overretssagfører Ernst Jensen i Bramming gav hende et mere favorabelt løntilbud, kunne hun ikke modstå fristelsen, men skiftede plads og blev advokatkontorelev, hvilket viste sig at være et uheldigt valg, hvorfor hun inden længe måtte sige op. Endelig fandt hun i 1935 en kontorplads hos sagfører Harry Hjerrild i Ribe, hvor hun fik både løn og kost, men måtte bo på et værelse ude i byen.

En gang om ugen holdt sagfører Hjerrild kontordag på Hotel Kikkenborg i Bramming, og da var Maja Andersen altid med som sekretær. Det kunne også senere ske, at hun blev sendt derop alene for at passe kontorforretningerne. Hendes forbindelse med Bramming forblev altså intakt, og i 1936 mødte hun her 21 år gammel sin tilkommende mand, Harald Keldorff, ved en sammenkomst i byen. Det var i de lange forlovelsers tid, så parret giftede sig først i 1940 og bosatte sig i en lille lejlighed i Sortebrødregade i Ribe.

Krigstiden blev en vanskelig arbejdsmæssig periode for parret. P.g.a. brændstofmangel måtte Harald Keldorff lade bilen stå og i stedet rejse landet rundt enten med tog eller på cykel. Han lod derfor fremstille en cykel med et ekstra kraftigt stel, hvorpå der var monteret en stor bagagebærer foran. Her var plads til hans to store kufferter indeholdende vareprøver. Med madpakker smurt hjemmefra til hele ugen drog han af sted. Ukuelig og energisk, som han var, nåede han på denne måde rundt til hele sin kundekreds, og familien klarede sig ved sin store energi og sparsommelighed efter forholdene økonomisk godt. I 1942 fødte Maja Keldorff sit første barn, Hanne, 1945 kom Søren til, 1950 Bodil og til slut Marianne i 1952.

Før det første barn kom til verden, besluttede familien sig for at flytte ud i friere omgivelser og købte derfor en villa på Tangevej matr. 558 – det nuværende nr. 27. Huset var bygget af en land-

Fig. 3. Huset på Tangevej 27, som det tog sig ud omkring 1941, da familien Keldorff købte det. Dengang bar det navnet "Vennelyst". Foto tilhører Hanne Keldorff.

The house at nr. 27, Tangevej in 1941 when the family bought it. It was at that time called "Vennelyst".

mand og savnede, som mange huse dengang gjorde, alle moderne bekvemmeligheder så som "træk og slip", centralvarme m.m.

I 1947 var det varesortiment, Harald Keldorff solgte fra Kastrups lædervarefabrik, skrumpet ind til næsten ingenting, hvorfor han opsagde sin stilling og stoppede med de anstrengende tog- og cykelture. Nu skulle familien se sig om efter et nyt levebrød. Begge var født på landet i en selvstændighedskultur, og de nærrede derfor et stærkt ønske om at få deres eget. Parret rådede på dette tidspunkt over en opsparet kapital på 30.000 kr. Drømmen om egen virksomhed blev mulig med købet af urmager Wilhelm Pircherts tidligere urremmefabrik, hvis produkter Harald Keldorff i forvejen var godt kendt med.

En stærk alliance

Harald Keldorff var, som det fremgår af ovenstående, en flittig, vedholdende og meget kreativ mand. I sine ansættelsesforhold havde Maja An-

dersen tilsvarende lagt en betydelig arbejdsindsats for dagen og hos sagfører Harry Hjerrild været en højt værdsat medarbejder, som sagføreren ofte overlod ansvaret for adskillige større opgaver. Mens Harald Keldorff var en dygtig sælger og kreatør, var Maja Keldorff en kompetent administrator. På den måde kom de til at supplere hinanden perfekt i det daglige arbejde.

Fru Keldorff indrettede et kontor i spisestuen i hjemmet på Tangevej, og alle administrative funktioner blev nu udført her, dvs. fakturering, regnskab, lønudbetaling, korrespondance m.v. Kontakten til fabrikken foregik pr. telefon, mens en bydreng bragte fakturakladder m.v. fra Fiskergade til Tangevej. Firmaet havde fået fremstillet egne fakturablanketter, pakkeetiketter m.v. forsynet med det indregistrerede varemærke "Naver" med Ribe Domkirke som motiv og teksten: "Naver – Harald Keldorff-Jepsen. – Ribe Urremme- & Etuifabrik."

Da Harald Keldorff således var blevet både pro-

duktudvikler, produktionsleder og fabrikant, kneb det efterhånden med at få tid til de salgsmæssige opgaver, og han ansatte derfor en repræsentant for Midt- og Nordjylland, ligesom der i perioder blev ansat repræsentanter på Fyn og Sjælland. Uden for eget varesortiment videresolgte firmaet genstande så som bestik, lommeknive m.v. For at kunne

klare det voksende antal ekspeditioner blev der ansat en lagerkommis.

I sine erindringer skriver Maja Keldorff om tiden i Fiskergade: "Kapaciteten m.h.t. syersker var efterhånden også for lille, så vi købte flere symaskiner, som blev bemanded. Alt gik fremad med lynets hast, men det var strengt under de alt for små lokaleforhold og det umulige fyringsystem med den gamle sorte kakkelovn og de halvvåde tørv. Der skulle fyres ekstra godt søndag aften, og jeg tror, Andrade hjalp vor far med fyringen. Han boede jo nabo til fabrikken."

Et nyt kapitel på Tangevej

Omkring januar 1950 besluttede ægteparret Keldorff sig for at undersøge mulighederne for at opføre en ny fabriksbygning på Tangevej 27. De udarbejdede et projektforslag sammen med deres gode ven, arkitekt Harald Jacobsen, Ribe. Udkastet blev indsendt til kommunen, der gav en byggetilladelse på visse, men dog overkommelige betingelser. Allerede i forsommeren stod bygningen færdig med kælder og stueetage. Oprindeligt var der projekteret med et byggeri i to etager. Af forsigtighedsgrunde blev denne plan dog udskudt, men byggeriet blev funderet med henblik på opførelsen af en senere 2. etage.

Nu blev kontoret flyttet fra spisestuen, hvor der efterhånden foruden fru Keldorff sad en elev og to halvdags kontordamer, over i den nye bygning. Ved overflytningen af produktionen fra Fiskergade til Tangevej fulgte syerskerne samt værkfører Andrade og hans kone med. De to sidstnævnte var dog ved at være lidt oppe i årene, og Robert D'Andrade blev snart afløst af Thyra Sørensen, som tidligere havde været direktrice i Brdr. Kastrups lædervarefabrik på Nederdammen.

Arbejdspladsen og arbejderne

Forholdene på de danske arbejdspladser var fra 1945 til 1958 karakteriseret ved beskedne lønninger og en arbejdsuge på 48 timer. Arbejdsløsheden lå i hele perioden på 8-10 %. Tempoet blev mange steder skruet højt op. Begrebet arbejdsmiljø var stort set ukendt, ligesom demokrati på arbejdspladsen endnu ikke var opfundet. Det drejede sig for arbejderne om at tjene en dagløn for derigennem at kunne få del i efterkrigstidens højt efter-

Fig. 4. Tørv i Tange 1945. Billedet blev taget i sommeren 1945 ud for Tangevej 27. Den treårige Hanne Keldorff besigtiger sammen med sin mor Maja Keldorff den store tørvestak, som skal bringes under tag, så der er brændsel til både opvarmning og madlavning. Tørvene blev leveret af Frederik Hansen i Tved. Tørvene fyldte meget i familiens hverdag, idet der blev fyret i kakkelovne såvel privat som i produktionsafdelingen. Fru Keldorff omtaler med afsky den store sorte kakkelovn i Fiskergade og fyringen med de ofte halvvåde tørv. Foto tilhører Hanne Keldorff.

Peat stack in Tange, 1945. The picture was taken in the summer of 1945 outside nr. 27 with 3-year-old Hanne Keldorff and her mother Maja Keldorff. Peat, often wet, was used for both heating and cooking. The turf was delivered by Frederik Hansen in Tved. Turf played quite a large part of the family's day to day life, as it was used in the stoves privately as well as in the production areas. Mrs. Keldorff talks with disgust of the large stove in Fiskergade and firing with the none too often damp turf.

Fig. 5. Den nyopførte bygning fra 1951. Foto tilhører Hanne Keldorff.

The newly built building, 1951.

stræbte materielle goder. Disse forhold gjorde sig også gældende på Keldorffs virksomhed, måske endda i lidt udpræget grad, idet Harald Keldorff, der var en "selfmade man", ikke ønskede at være medlem af Dansk Arbejdsgiverforening.

Til gengæld var de ansatte på urremmefabrikken organiseret i Sejlmagernes Forbund, men de havde svært ved at komme i en faglig dialog om løn- og ansættelsesforhold med fabrikant Keldorff. Derfor kunne problemerne undertiden hobe sig op og resultere i misnøje, således endte en mindre konflikt på urremmefabrikken i 1950 med strejke. De ansatte havde ønsket en overenskomst, og efter lange forhandlinger var parterne nået så vidt, at der skulle skrives under, men da det kom til stykket, trak fabrikant Keldorff sig alligevel. Derved blev strejken, der omfattede 14 mand, en realitet.

Bortset fra den mandlige lagerkommis og værkfører Robert D'Andrade var der udelukkende ansat kvinder på arbejdspladsen. Mange af dem var ganske unge piger fra 16 år og opefter, mens de faglærte syersker var noget ældre. En af de

unge piger fortæller om livet på fabrikken i Fiskergade, at her i de lavloftede rum, der som bekendt blev opvarmet af en kakkelovn, stod der to arbejdsborde med 5-6 piger omkring hvert. Ved det ene bord fremstilledes der urremme, ved det andet seler og bæltter i plastik. Pigerne var iført korte blomstrede kitler, som de selv medbragte. Da der ikke var musik til arbejdet, sørgede de selv for underholdningen og sang indimellem nogle af tidens populære sange. Ellers blev der sladret og snakket især om de unge mænd, de havde mødt i byen.

En ufaglært kvinde som f.eks. Sonja Lauridsen, Ribe, der blev ansat som 16-årig i 1951 og arbejdede på timeløn, havde i begyndelsesløn 48 kr. om ugen. Senere som udlært porteføljemager tjente hun omkring 100 kr. ugentligt. Til sammenligning tjente en faglært arbejder i 1952 gennemsnitlig 125 kr. om ugen.

Om sommeren, hvor efterspørgslen på regntøj var størst, kom de såkaldte sommersypiger ind på fabrikken for at fremstille bl.a. regntøj i tynd pla-

stik. Ligeledes ansattes en række hjemmesyersker som f.eks. ægteparret Bodil og Herluf Gammelgaard i Gredstedbro, der arbejdede for virksomheden i begyndelsen af 1950'erne. Hun var uddannet syerske, mens han var taxavognmand. Opgaven bestod i, at de med mellemrum fik leveret et større parti tilskårne plastikdele til fremstilling af plastikregnfrakker, som de skulle montere. Arbejdet aflønnedes på akkordbasis med 1,27 kr. pr. færdiglavet regnfrakke. Da Herluf Gammelgaard som taxavognmand havde lange ventepauser, deltog han på lige fod med sin kone i monteringsarbejdet. For at holde en ordentlig ugeløn arbejdede de ofte både om aftenen og det meste af natten med.

En anden af de tidligere ansatte Edith Hansen, Ribe arbejdede på regntøjsafdelingen i årene 1961-65. Hendes arbejde bestod i opsømning af regntøj. Arbejdet var godt tilrettelagt, hvor hver enkelt efter en slags samlebåndsprincip udførte sin del af arbejdsprocessen. Frokosten kl.12.00 blev indtaget ved maskinerne, idet der ingen kantine var til de ansatte i regntøjsafdelingen, mens kontorfolkene og pigerne fra urremme-afdelingen havde et særligt lokale, hvor de kunne indtage deres mad.

Til at begynde med var meget få af pigerne på regntøjsafdelingen organiseret i en fagforening, mens alle de ansatte på etagen med urremme havde fagforeningsbogen i orden. Derfor bestod der et vist modsætningsforhold mellem de to grupper af arbejdere. Da der ofte kunne forekomme arbejdsløshed om vinteren, meldte flere af pigerne sig dog efterhånden ind i A-kasse og fagforening.

Som det også er tilfældet i dag, udgjorde arbejdslederne og kontorpersonalet en gruppe for sig. De modtog i modsætning til syerskerne og de ufaglærte piger hvert år en julegave i form af en sølvske. Denne gruppe blev også inviteret til julefrokost på Hotel Dagmar med efterfølgende kaffe og cognac hjemme i privaten. Fru Keldorff var en meget kompetent kontorleder, husker Lis Frost, Ribe, der var elev på kontoret i begyndelsen af 1960'erne. Hun krævede virkelig meget af sine elever og roste sjældent, men ved juleferiens og sommerferiens begyndelse vankede der altid et pænt gratiale ledsaget af et lille kort med tak for den gode indsats m.v.

Forholdet mellem arbejdstagere og arbejdsgive-

Fig. 6. Personalet ved en lille kaffekomsammen i Fiskergade. Fra højre fru Andrade, en ikke-identificérbar person, frk. Andresen og frk. Kiholm. Foto tilhører Sonja Lauridsen.

The staff gathered in Fiskergade. From left Mrs. Andrade, an unknown young lady, Miss Andresen, and Miss Kiholm.

re blev aldrig tæt. Familien holdt privatliv og arbejdsliv skarpt adskilt. Harald Keldorff, der altid gik ulastelig klædt med jakkesæt og slips, karakteriseres af de tidligere ansatte som en venlig og jovial mand, mens fru Keldorff beskrives som mere reserveret. Hun nikkede afmålt, når man mødte hende, men der blev i øvrigt sagt De til både fru Keldorff og herren, fortælles det. På den måde svarede forholdene på arbejdspladsen vel til, hvad der var tilfældet på mange andre danske virksomheder i samme periode.

En voldsom ildebrand

Ud over det omfattende kontorarbejde og opgaven med at realisere byggetankerne havde fru Keldorff sine børn at tage vare på. Herom beretter hun i sine erindringer: "Jeg har helt forbigået det meget vigtige element i vort liv i denne hektiske tid – vores to børn – Hanne og Søren Christian. De var jo blevet store. Hanne var 8 år og Søren 5 år, og far og jeg snakkede meget om, at det gik alt for hurtigt, og at det med SMÅ BØRN hurtigt ville få ende. Derfor var Bodil stærkt på vej den sommer i 1950, hvor vi flyttede ind i vore nye lokaler. Hun blev så født den 16. august samme år."

Året efter, den 28. marts kom familien ud for en uhyggelig oplevelse, idet stuehuset på Tangevej brændte sent om aftenen.

Det var en meget dramatisk begivenhed, der nær kunne have udviklet sig til en tragedie, idet ilden

opstod i loftsetagen, hvor familiens tre børn lå og sov. De blev dog reddet i sidste øjeblik. Indboet fra stueetagen undslap også flammerne, mens alt indbo m.v. på loftsetagen brændte. Vandskaderne fra slukningsarbejdet var meget omfattende, og huset derfor ubeboeligt i længere tid. Årsagen til branden blev fundet i en utæt skorsten. I kølvandet på branden fulgte naturligvis en mængde ekstra arbejde: Opgørelse af skadernes omfang, rengøring af reddede, men tilsødede genstande m.v.

Værst var dog, at børnene nu skulle passes andetsteds i byen, idet familien måtte flytte til Korsbrødregade i midtbyen. Efter at huset på Tangevej var blevet istandsat, kunne familien i oktober måned flytte ind i et hjem, der i forbindelse med renoveringen havde fået en mere moderne og hensigtsmæssig indretning.

Moderne tider

Plastikmaterialet vandt for alvor frem i 1950'erne og fandt efterhånden anvendelse inden for stort set alle produktionsområder i hele den vestlige verden. På grund af sin prisbillighed og fortræffelige

Fig. 7. Familieidyl i haven 1953. Maja Keldorff med de to mindste på skødet, det er Marianne til venstre og Bodil til højre. Hanne knæler ved siden af sin mor og Søren står lidt i baggrunden. Foto tilhører Hanne Keldorff.

Family life in the garden, 1953. Maja Keldorff with the two youngest, Marianne, left and Bodil, right on her knee. Hanne is kneeling beside her mother and Søren is standing slightly in the background.

egenskaber fortrængte det i vid udstrækning andre materialer som metaller, beton, porcelæn, træ, pap og læder.

Det var på en messe o. 1948 i København, Harald Keldorff første gang stiftede bekendtskab med plastfirmaet Papyro-TeX, der på elegant måde havde indflettet det gamle ægyptiske, papyrus i sit firmanavn. Virksomheden Papyro-TeX fremstillede tynde plastikfolier i metermål. Harald Keldorff så straks mulighederne i og fordelene ved materialet, og efter samråd med sin hustru købte han for 5000 kr. – et ret stort beløb på daværende tidspunkt. Med plastikfolien fandt der en nærmest eksplosionsagtig udvidelse sted af nye varekategorier i firmaets sortiment. Da "kunstlæderet", dvs. et materiale bestående af plastik beklædt med tekstil på den ene side, kom frem, indtrådte en ny fase i Keldorffs produktion. Nu satsede firmaet på fremstilling af regntøj, og der måtte ansættes flere syersker og arbejdsledere. Direktrice Thyra Sørensens søster, Betty Hansen, der var uddannet syerske, fik således stilling som direktrice og tilskærer.

Mens urremmene solgtes under navnet "Naverremme", fik regntøjet navnet "Atlantic", der jo både henviste til det våde element og havde en international klang. Eftersom plastikken kom til at fylde mere i fabrikkens produktion ændredes firmanavnet i 1955 til "RIBE URREMME- BÆLTE- & PLASTICFABRIK".

Selv om kunstlæderet var et billigt og fremragende materiale til at lave netop regnfrakker af, forholdt det sig sådan, at der ikke kunne syes i materialet, uden at der opstod små utætheder, hvor regnvand kunne trænge ind. Det nye stof måtte derfor svejses sammen, hvortil krævedes svejsemaskiner. Et sådant apparat, en såkaldt frekvenssvejsemaskine (om dette apparat senere) var allerede konstrueret af en københavnsk ingeniør. Han kom til Ribe med nogle af disse maskiner, som skulle opstilles og gøres funktionsklare på Tangevej. Sammen med Harald Keldorff, der var ivrig radioamatør og derfor vidste en del om frekvenser, og den teknisk begavede radioforhandler og cykelsmed Immanuel Jensen, Ribe, arbejdede ingeniøren adskillige dage og nætter for at få maskinerne til at fungere. Dernæst fulgte en længere periode med at oplære syerskerne i den helt frem-

mede færdighed, der bestod i at "svejse" i stedet for at sy "stofferne" sammen.

For at skaffe plads til den nye produktion blev der lejet lokaler ude i byen i den gamle biografbygning i Sct. Nicolaj Gade. Snart blev efterspørgslen på det nye regntøj så stor, at der måtte arbejdes i toholdsskift. I sine erindringer sukker Maja Keldorff over denne ordning og skriver, at det var et problem for firmaet at have damerne til at arbejde om aftenen, fordi deres ægtemænd og kærester ofte kom ned og hang ved vinduerne for at få en lille passiar med pigerne, hvilket medførte en del spildtid og manglende effektivitet.

Et uventet og meget specielt problem opstod som følge af et helt nyt medium i tiden, nemlig fjernsynet, der også havde holdt sit indtog i Ribe. Når aftenholdet i den bedste sendetid startede svejsemaskinerne, forstyrrede deres elektromagnetiske svingninger fjernsynssignalerne i nabolaget. For at afhjælpe dette måtte der rundt om hver maskine bygges et bur af trådnet, som afskærmede for maskinernes elektromagnetiske svingninger.

I fagsproget kaldes denne indretning for "Faradays bur", og igen var det radio- og nu også tv-for-

handler, Immanuel Jensen, der vidste noget om elektromagnetiske bølger og frekvensområder, og som sammen med den ligeledes radiokyndige Harald Keldorff udviklede ideen om at opføre bure bestående af finmasket kyllingetrådnet.

Når der alligevel af og til kom klager fra naboerne over striber på tv'et, skyldtes det alene, at en af svejsedamerne havde glemt at lukke døren ind til sit trådbur efter sig

Nyt byggeri og ny livsstil

I 1957 blev den påtænkte etage opført oven på nybygningen fra 1950, hvorved der bl.a. skabtes plads til et større administrationslokale og et kontor til Harald Keldorff. Endvidere blev den omtalte frokoststue indrettet til funktionærer og urremafdelingens personale. Ved siden af administrationslokalerne foregik urremproduktionen, mens underetagen fungerede som garage, lager og ekspedition. I årene efter 1958 var der stigende beskæftigelse i Danmark, og som følge heraf var købekraften i den danske befolkning vokset betydeligt, hvilket medførte en kraftig omsætningsfremgang for fabrikken.

Fig. 8. Den gamle biografbygning i Sct. Nicolaj Gade, hvor der blev produceret regntøj. Foto tilhører Hanne Keldorff.

The old cinema in Sct. Nicolaj Gade where raincoats were manufactured.

Fig. 9. Frekvenssvejsmaskine, der brugtes til svejsning af plastikregntøj m.v. Maskinen anvendes stadig i industrien ved svejsning af kunststoffer f.eks. i fremstillingen af presenninger og plastposer.

På den lodrette, såkaldte nedfaldsarm kan der forneden fastgøres forskellige typer værktøj. De dele, der ønskes sammensvejet lægges på en plade på bordet. Ved at udløse armen presses skinnen mod plastdelene, og de sammensvejes, idet maskinens frekvenssvingninger fremkalder varme på det sted, hvor metalskinnen berører materialet. Foto: Firmaet Scanbelt i Løgumkloster.

Welding unit used in the production of plastic raincoats etc. The machine is still used in the industry for welding synthetic materials, i.a. in the production of tarpaulins and plastic bags. Various types of tools can be attached to the lower part of the vertical turn-down arm. The pieces to be welded together are laid on a slab on the table. Releasing the arm presses the surface onto the plastic pieces, due to the warmth generated by the machines frequency variation where the metal touches the synthetic material.

Da Folketinget endvidere i 1957 havde vedtaget en lov, der gav erhvervslivet særdeles gunstige afskrivningsmuligheder, overvejede Harald Keldorff at øge produktionskapaciteten ved at udvide de fysiske rammer for sin virksomhed. Det var navnlig afsætningen af regntøj, der havde fremgang, men selv om der blev installeret flere svejsmaskiner og andre redskaber i biografbygningen, knæb det med at holde trit med efterspørgslen.

Harald Keldorff besluttede derfor i 1961 at lade opføre en helt ny bygning på Tangevej, som alene skulle rumme regntøjsproduktionen og dermed alle svejsmaskinerne. Dette krævede naturligvis en speciel bygningskonstruktion, idet der skulle afskærmes for at undgå de tv-generende svingninger fra maskinerne.

Fig. 10. Papsaks. Den store papsaks blev brugt dels til at skære mange lag plasticfolie lagt oven på hinanden dels til at udskære bæltter med. Foto: Uwe Dall.

A pair of cardboard scissors. The large scissors was used to cut several layers of plastic laid over each other as well as for cutting out belt shapes for the raincoats.

I samarbejde med blikkenslager Svend Bernhardt Sørensen, Ribe, udarbejdede han derfor et projektudkast, hvor hele den påtænkte bygning blev armeret med kyllingetråd i mure, lofter, døre og vinduer. Dette forslag blev forelagt Post- og Telegrafvæsenet, der sagde god for ideen, ligesom kommunen gav tilladelse til byggeriet, selv om det lå midt i et villakvarter, og grunden efterhånden var ved at være tæt bebygget. Nu skulle regntøjsproduktionen altså flyttes fra Sct. Nicolaj Gade ud til Tangevej 27. Firmaet kørte på dette tidspunkt i højeste gear og havde over 50 ansatte.

Også i familiens privatliv slog velstanden og de nye tider igennem. Der blev anskaffet en større og nyere bil. Udlandsrejser ofte kombineret med forretningsrejser blev der også tid og råd til. Familiens omgangskreds, der bestod fortrinsvis af byens håndværkere og forretningsfolk, blev dyrket godt. "Der blev ikke sparet på noget," fortæller Nanne Hansen, Ribe, som forestod serveringen ved selskabelighederne og ofte hjalp til med madlavningen. "Maden og vinen var god og rigelig. Efter middagen blev der danset til musik fra familiens grammofon."

Fig. 11. Det samlede fabriksanlæg på Tangevej. Bagbygningen fik en ny etage sat på i 1957. Den armerede bygning til højre, der skulle rumme regntøjsproduktion, opførtes i 1961. Foto tilhører Hanne Keldorff.

The complete factory complex at Tangevej. A new storey was added to the back building in 1957. The building with armouring on the right was built in 1961 to house raincoat production.

Katastrofen

Midt i al denne fremgang og vækst og få dage før hele regntøjsproduktionen skulle samles på Tangevej i den nye bygning, slog lynet ned. Harald Keldorff blev ramt af en blodprop i hjertet og måtte hasteindlægges på Ribe Sygehus. Herom skriver Maja Keldorff: "Her stod jeg. Far måtte overhovedet ikke kontaktes angående byggeriet og flytningen. End ikke arkitekten kunne få adgang til sygesengen. – Det var et chok for os alle. Men LEGEN skulle gå videre. Håndværkerne skulle være endeligt færdige, og flytningen måtte jeg alene lægge krop og hoved til. Her fik jeg virkelig god hjælp af såvel personalet som en del af damernes mænd. Der var mange flyttelæs og store maskiner, som skulle ind, en del kom ind gennem vinduerne, da døråbningerne var for smalle, men alt kom på plads. Fars gode ven og hjælper ved svejsmaskinernes montering og betjening, Immanuel Jensen, sørgede for, at disse blev stillet op

og kom til at fungere. Der var ca. 20 mennesker hjemme i spisestuen til smørrebrød den aften, og nu kunne jeg glædestrålende gå over på sygehuset på Tangevej 6 og fortælle far, at arbejdet kunne begynde i de nye lokaler dagen efter.

Desværre var han så neddysset af medicin, så han virkede aldeles ligeglåd, hvilket for mig var meget nedslående efter det store arbejde, der var gået forud."

Når Maja Keldorff kan gengive begivenhedsforløbet så forholdsvis stiltfærdigt og distanceret, skyldes det naturligvis, at hun først har nedskrevet disse hændelser 30 år efter, at de har fundet sted.

Svære og travle dage

Da Harald Keldorffs tilstand stabiliserede sig, blev han straks – uden i øvrigt at få lov til at aflægge så meget som et lille besøg på sin virksomhed – af lægen sendt på rekreation på "Gammel Skovriddergaard" i Silkeborg. Det blev en særdeles van-

skelig periode for begge ægtefæller. Rekreationsopholdet kom til at vare ca. en måned, og i den tid sendte Maja Keldorff sin mand hyppige rapporter om fabrikkens drift dels pr. telefon dels pr. brev. I alt 15 breve eller rapporter blev det til.

Af brevene, som hun har opbevaret i sin scrapbog, fremgår det, at der var utallige små og store forretningsmæssige forhold, hun måtte have styr på. Værst var, at hun var helt ukendt med at kalkulere, dvs. beregne omkostningerne ved produktion af en given vare for herud fra at kunne fastsætte en salgspris. Selvfølgelig vidste hun heller ikke meget om, hvilke aftaler om rabatter m.v., hendes mand havde indgået med de enkelte kunder, eller hvilke rabatordninger firmaet havde med de forskellige leverandører af råvarer. Spørgsmålene til ægtefællen var derfor mange. I et brev fra den 29/9 1961 lyder det således: "Skal vi fortsat føre vel-skørtet? Der er ikke mere bånd. Hvor får vi

Fig. 12. Maja Keldorff på kontoret i 1961. Den yngste datter Marianne ses til venstre i billedet. Foto: Søndags B.T.

Maja Keldorff in the office in 1961. Marianne, the youngest daughter is seen to the left.

Fig. 13. Fra salgsmessen i Düsseldorf 1967, hvor Harald Keldorff var til stede med en større stand af regntøj. Datteren Bodil præsenterede firmaets produkter på bedste vis ligesom Søren, der ellers læste på Århus Universitet, fik afprøvet sine tysk-kundskaber i salgsarbejdet. Foto tilhører Hanne Keldorff.

Photo from the sales fair, in Düsseldorf 1967. Harald Keldorff exhibited a large selection of rainwear on his stand. His daughter Bodil presented the company's products in the best way like Søren, who otherwise studied at the University of Århus, had the opportunity to practice his German language skills.

båndet til skipperjakken? Hvor får vi spændet til K. L. frakken? Hvor får vi sorte og hvide plastikspænder?"

Allerede i slutningen af september skulle ordrerne på julevarerne helst være i hus, for at produktionen og distributionen af dem kunne tilrettelægges.

Maja Keldorff havde således nok at se til samtidig med, at hun var dybt bekymret for sin mand og desuden skulle holde modet oppe hos sine fire børn. Brevene mellem ægtefællerne handlede også om andet end virksomheden. Der var bemærkninger om vejret, børnenes skolegang, hilsner fra venner etc. Og naturligvis blev der indimellem tid til at besøge rekonvalescenten i Silkeborg.

Harald Keldorff blev udskrevet den 20. oktober 1961. Herom hedder det i Maja Keldorffs erindringer: "Da han endelig kom hjem, måtte jeg kalde ALLE sammen og indstændigt pålægge dem, at INGEN måtte give far problemer, hverken nu eller i fremtiden. Jeg tror virkelig, man forstod alvorren."

Tiden der fulgte

Hverdagene begyndte igen, men nu ledsaget af den angst i sind og krop, som sygdommen havde påført hele familien. En vigtig del af firmaets virke bestod i at gøre opmærksom på sine produkter på salgsmesser i ind- og udland. Især det tyske marked var blevet vigtigt. Da Harald Keldorff beherskede tysk sprog og kultur til fuldkommenhed – opvokset som han var i det sønderjyske før 1920 – varetog han selv sammen med familiens øvrige medlemmer de repræsentative opgaver syd for grænsen.

Det kunne ske, at Bodil som f.eks på messen i Hamborg gik mannequin, og på den måde fremviste Keldorffs kollektion. Firmaet havde især stor afsætning til øerne Sild, Føhr, Amrum og Helgoland. Men selv til de fjerne atlantiske øer, Færøerne, blev der leveret regntøj fra Keldorffs virksomhed.

Omkring 1970 dikterede moden, at drenge og piger skulle gå med henholdsvis livremme og bæltter. For pigernes vedkommende drejede det sig om brede bæltter i stærke farver.

Da denne produktion krævede mere plads, og da alt var optaget på Tangevej, lejede Harald Kel-

Fig. 14. Overdammen 5, Løveapoteket, hvor der fra 1971 blev produceret bæltter. Foto: Vestkysten.

Nr.5, Overdammen, a former chemist's where belts were manufactured from 1971.

dorff sig i foråret 1971 ind i en del af det gamle Løveapotek på Overdammen i Ribe. Det drejede sig om apotekets tidligere spisestue og køkken. Her blev der plads til 8 kvinder i bælteproduktionen.

Harald Keldorffs død

I efteråret 1971 begyndte Haralds Keldorffs helbred for alvor at svigte, og han fik vanskeligt ved at overskue driften og klare alle de praktiske gøremål, men havde trods omstændighederne lidt svært ved at erkende sin svækkede tilstand. Datteren Marianne, der lige var blevet student, blev derfor kaldt hjem for at overtage nogle praktiske opgaver i produktionen og for at støtte sin familie.

I juledagene blev han så syg, at han måtte indlægges på sygehuset, hvor lægerne konstaterede forkalkning af hovedpulsåren til hjernen. En operation var nødvendig, men lægerne kunne blot konstatere, at forkalkningen var vidt fremskredet i begge halspulsårer. Der var altså intet at gøre. Efter en hjerneblødning døde Harald Keldorff-Jepsen 14 dage senere, den 14. februar 1972, 65 år gammel.

Et livsværk afsluttes

Hvor Maja Keldorff tidligere havde stået ene ved roret, men med sin mand i baggrunden, var hun

pludselig helt alene om at skulle styre det store foretagende. Under Harald Keldorffs sygdom var en del af virksomhedens områder blevet forsømt, og hun stod nu over for at skulle rette skuden op og sætte en ny kurs. Selv om firmaets advokat og bank rådede hende til at sælge, ønskede hun ikke straks at afhænde familiens livsværk. Med vanlig energi lykkedes det hende at få afsat en større mængde regntøj til udlandet.

For at gøre foretagendet mere overskueligt valgte hun at samle hele produktionen på Tangevej og opsigede derfor lejemålet i det tidligere Løveapotek. Nu kunne hun fra sit kontor selv holde opsyn med hele virksomheden og de ansatte. Desværre opstod der et modsætningsforhold mellem Maja Keldorff og direktrice Betty Hansen. Striden eskalerede, og sagen endte med, at direkticen blev opsagt. Hun anlagde senere erstatningskrav mod virksomheden for uberettiget opsigelse. For ikke at komme i mediernes søgelys med uheldig omtale i den i forvejen vanskelige situation valgte Maja Keldorff at udbetale hende et beløb på 10.000 kr., og her endte så den sag.

Værre var at samme dag, som Betty Hansen fratrådte, havde hun fået en del af medarbejderne over på sin side, og da arbejdet skulle gå i gang den følgende morgen, mødte kun 5 ud af 14 syersker. Situationen vanskeliggjordes yderligere, idet afsætningsmulighederne var blevet dårligere, fordi udenlandske konkurrenter især fra England og Italien, hvor lønningerne var ret lave, kunne tilbyde meget billige produkter, hvilket ikke blot gik ud over afsætningen, men også gjorde det svært at få afhændet fabrikken til en ordentlig pris.

Omtrent på samme tid begyndte oliepriserne at stige, hvilket i høj grad medvirkede til at forøge alle omkostninger på virksomheden, såvel hvad angik råvarepriserne som driftsomkostningerne.

Tiden var ved at løbe ud for den danske produktion af plastikvarer, og flere danske virksomheder havde allerede opgivet konkurrencen og indstillet produktionen. Maja Keldorff skriver om den svære situation: "Den 1. juli 1973 lukkede jeg begge afdelinger og stillede urremme- og bæltefabrikken til salg, men jeg afstod helt fra at forsøge at sælge regntøjsafdelingen."

Gennem Maja Keldorffs mange gode forretningsforbindelser blev det meste af lageret efter-

hånden solgt, og en dag dukkede fabrikant H. C. Tästensen, der var indehaver af en bæltefabrik i Løgumkloster, op og tilbød at købe urremme- og bæltefabrikken. Handelen gik i orden, og maskiner m.v. blev afmonteret og flyttet sydpå. På dagbladet Vestkystens Tønder-sider, hvor denne nyhed var sat stort op, stod der den 8. juni 1973 bl.a. at læse: "Indehaveren af den hastigt ekspanderende "Scanbelt" virksomhed i Løgumkloster – fabrikant H.C. Tästensen – har købt en af landets største og mest traditionsrige bælte- og urremmefabrikker: Harald Keldorffs "Naver" – produktion på Tangevej i Ribe."

Fabrikanten mente i øvrigt, at overtagelsen ville give beskæftigelse til 10 medarbejdere. Hans antagelse slog til, og her i året 2005 er der stadig 10 ansatte på virksomheden i Løgumkloster, som udelukkende producerer til det skandinaviske marked.

Endelig skete det meget heldige for fru Keldorff, at Ribe Amt meldte sig som køber til stuehuset og fabriksbygningerne, som amtet mente kunne rumme socialforvaltningen, indtil den nye amtsgård var bygget færdig. Dermed var hele virk-

Fig. 15. Den nye ejer af urremmefabrikken, H.C. Tästensen, ved en af de gamle maskiner, en håndstansmaskine, som her benyttes til at fastgøre en metal del på en båndende. Foto: Uwe Dall.

Mr. H.C. Tästensen, the new owner of the watchstrap factory, beside one of the old machines – a hand stalled machine, which is used here to attach a metal part to the end of a band.

somheden afhændet, og i september flyttede Maja Keldorff ind på Valdemar Sejrs Allé 4. Umiddelbart efter blev en stilling på Dommerkontoret i Ribe som "Kongens Foged" slået op, og i en alder af 58 år søgte Maja Keldorff embedet og fik det. Et hverv, som hun bestred, indtil hun gik på pension i 1983.

Som en lille krølle på husets historie kan det nævnes, at bygningerne, efter at de havde huset amtets socialforvaltning, i 1977 blev indrettet som kollegium med femten værelser og plads til 21 studerende. Bygningen blev nu kaldt "Sparekassekollegiet". Det var daværende direktør Robert Overballe, Sparekassen Sydjylland, der havde indset nødvendigheden af at skaffe boliger til byens studerende, og derfor gik Sparekassen i spidsen for sammen med rederiet J. L. Lauridsens Fond, Jyllands-Postens Fond, Ribe Jernstøberi A/S og Kreditforeningen Danmark at oprette kollegiet på Tangevej. Efter flere renoveringer og sammenlægninger af små værelser til større havde kollegiet i 1992 i alt 15 lejemål, ligesom kollegiets fundats blev ændret ved Sparekassens fusion med Bikuben.

I 1999 købte bådebygger Bjarne Kiholm bygningen med henblik på at omdanne værelserne til lejligheder. Alle studerende fik dog lov til at blive boende, indtil de havde afsluttet deres uddannelse. I dag indeholder bygningen, der nu kaldes "Keldorffs Gård", 6 lejligheder og 4 værelser.

Slutord

Eventyret på Tangevej var slut. På en fremsynet måde havde ægteparret Keldorff set mulighederne i de nye tider og i plastikmaterialet, som var billigere end læder, lige så slidstærkt og nemmere at bearbejde. De udviklede en række nye produkter, hvoraf især det praktiske plastikregntøj slog an, men også mere modebetonede artikler som remme og bæltter solgte særdeles godt. Firmaet nød godt af de gunstige ydre betingelser som højkonjunktur, fuld beskæftigelse m.v. Forhold som ægteparret med målbevidst energi forstod at udnytte. Udrundet som de begge var af en nøjsomheds- og selvstændighedskultur med dyder som ansvar, flid, sparsommelighed, pligt- og ordholdenhed.

Med årene, da de fik bedre råd, tillagde de sig bykulturens mere eksklusive livsstil som f. eks.

selskabelig omgang, stor bil og sommerhus. De vedblev dog at være arbejdsomme og krævede meget af sig selv og andre. Derfor kunne Maja Keldorff sukke, når medarbejderne ikke var så punktligt og flittige, som hun i følge sin arbejdsmoral mente, de burde være.

Omkring 1970 var de økonomiske forhold i Danmark ved at ændre sig. Inflationen udhulede folks købekraft, og afgifts- og skattetrykket var syvdoblet siden 1950. I 1967 indførtes den administrativt besværlige moms, der i 1970 var steget til 15 %. Stigende oliepriser fordyrede plastmaterialet, ligesom øget konkurrence fra udlandet gjorde sig mere og mere gældende. Svarende til hvad der sker i vor tid, strømmede der et hav af billige udenlandske, især engelske og italienske, plastprodukter ind over grænsen, hvilket Maja Keldorff i øvrigt havde bemærket og medinddraget i sine fremtidsovervejelser.

Men helt afgørende for fabrikken og familiens skæbne var dog Harald Keldorffs sygdom og død, der kastede Maja Keldorff ud i sit livs sværeste beslutninger. Måske p.g.a. en lidt konservativ ledelsesstil fik hun oven i al sin sorg og ulykke nogle af de ansatte imod sig, hvorved hun mistede et af de sidste og bedste kort i et svært spil. Hun endte med at slukke og lukke i 1973. En periode randt ud, og en virksomhed i Tange forsvandt.

Noter

1. Det væsentligste kildemateriale udgøres af Maja Keldorffs optegnelser samt samtaler med hendes børn og tidligere ansatte.
2. USA tilførte i perioden 1948-52 kapital og maskiner, ligesom det ydede billige lån til de europæiske lande.

Litteratur og kilder

- Bikubens Blad. December 1992.
 Hanne Keldorffs fotoalbum. 1942-1957.
 Maja Keldorffs utrykte erindringer. 1994.
 Maja Keldorffs scrapbog. 1994.
 Ravn, Ole: Dansk litteratur 2. 1976.
 Samlerens antologi af Nordisk Litteratur, bd. 10. Perioden 1940-60, v. Ellen Krogh m. fl. 1976.
 Samlerens antologi af Nordisk Litteratur, bd. 11. Perioden 1960 – 1973, v. Sigurd Kværndrup m.fl. 1975.

Dagbladet Vestkysten, 8. juni 1973.
Dagbladet Vestkysten, august 1977.

Tak til

Frida Eis, Ribe.
Lis Frost, Ribe.
Bodil og Herluf Gammelgaard, Gredstedbro.
Edith Hansen, Ribe.
Niels Heide, Ribe.
Arne Johansen, Ribe.
Bodil, Hanne, Marianne og Søren Keldorff.
Sonja og Sven Aage Lauridsen, Ribe.
H. C. Tästensen, Løgumkloster.

SUMMARY

From the annals of the Keldorff family

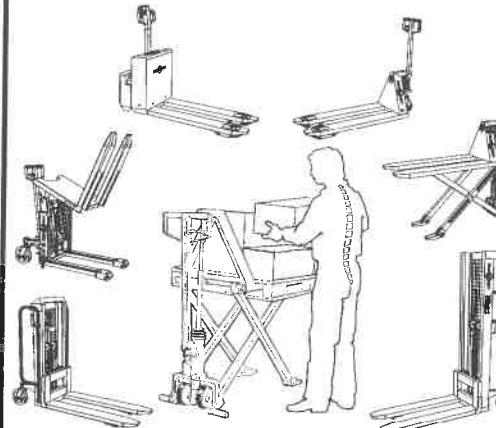
After a number of years as employees, Maja and Harald Keldorff wanted to set up for themselves. With Harald Keldorff's experience in the leather business, they decided to invest in a closed down factory that used to manufacture watchstraps. They took over the trademark "Naver" (travelling journeyman) from Wilhelm Pirchert, the former owner of the factory, situated in modest locations in no.2, Fiskergade. The post-war era with its Marshall-plan and increased demand stimulated the economy and brought a revival of business in general. But the creativity and courage of the Keldorffs secured their success, and very soon they saw the potential of plastic. Plastic was the new material of the time, which they utilised in various designs for raincoats. In 1941 they left their flat in Sortebrødregade and bought no.27, Tangevej, where their first child was born. In 1951, when the buildings in Fiskergade became too small, Harald Keldorff moved the production to a new site behind their house at Tangevej. Expanding later on, with production still growing, to additional rented locations in the town. After further expansion, new buildings were added at Tangevej, and the number of employees passed 50. Harald Keldorff unfortunately suffered a heart attack in 1961. Together, however, they saw each other through the crisis, but in 1970 his condition deteriorated to such an extent that made it any continuation extremely difficult. Maja Keldorff struggled to carry on, but when Harald Keldorff died in 1972, she was left with four children and a

business with diminishing chances of survival, due to growing foreign competition, an oil crisis, and falling demand.

In 1973 Maja Keldorff wisely chose to sell the company, thus ending an industrial adventure in Tange.

Uwe Dall, mag.art.
Vedelsvej 8, 6760 Ribe
udall@stofanet.dk

Løftemateriel for mennesker

LOGITRANS

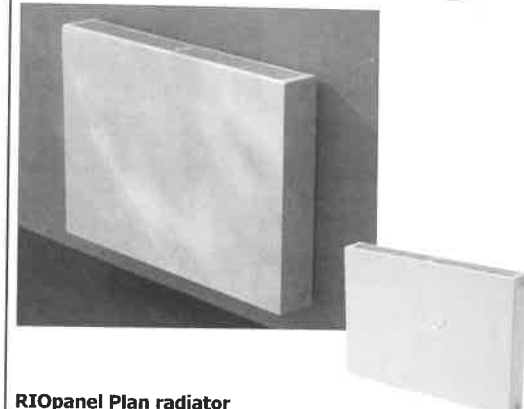
Hillerupvej 35, 6760 Ribe
Telefon 76 88 16 00 Telefax 76 88 16 02
Besøg os på: www.logitrans.com

RIPENSA A/s

Ørstedesvej 10 . 6760 Ribe . Denmark
Telephone: +45 76 88 60 00
Telefax: +45 76 88 60 10
E-mail: export@ripensa.dk
Web Site: www.ripensa.com

RIOPanel - fremtidens valg

RIOPanel Plan radiator

- Moderne, diskret og elegant
- Høj varmeydelse
- Meget rengøringsvenlig med plan forside
- Fleksibel med mange størrelser

A/S Ribe Jernindustri
Tlf.: 7542 0255
www.rio.dk

Hvem er bedst til at gå bag tallene i din virksomhed?

svaret er **Deloitte & Touche**

Revision • Skat • Rådgivning